

Barne- og familiedepartementet

Oslo, 30.08.2024

Postadresse:
Pb 447 Sentrum
0104 Oslo

Besøksadresse:
C. J. Hambros plass 5, 4. etg.
0164 Oslo

Telefon: (+47) 22 40 36 50
91 52 39 89

bv@advokatforum.no

Trine Beate Omland
Liv Solveig Pettersen
Birgit Vinnes
Astrid Haram
Hilde Eline Hoel
Sandra Glimsholt
Steinar H. Glimsholt

www.advokatforum.no

Medlemmer av
Advokatforeningen

HØRINGSUTTALELSE – FORSLAG TIL ENDRINGER I BARNELOVEN – LIKESTILT FORELDRESKAP OG FELLES OMSORG FOR BARN ETTER SAMLIVSBRUDD

Først takk til regjeringen og til departementet for det arbeidet som her er igangsatt for å styrke barns rett til å vokse opp med god kontakt med begge foreldre.

Det hadde vært ønskelig at departementet i sitt arbeid med å sikre barns og foreldres rett til et familieliv etter samlivsbrudd, i større utstrekning hadde samarbeidet med praktikere, særlig advokater, som har praktisk erfaring med hvilke hindringer og mangler man opplever i systemet slik det fungerer i dag. Jeg synes høringsnotatet bærer preg av en noe svak forståelse av hvilke svakheter systemet *i praksis* har i dag, og hvordan barns og foreldres rettssikkerhet bedra kan ivaretas. Det er avgjørende at det innføres lovregulering og systemer som faktisk vil fungere og utgjøre en forskjell i praksis.

Departementet foreslår enkelte nye tiltak for å motvirke samværshindring. I noen tilfeller kan samværshindring skyldes forhold ved samværsforelderen som gir god grunn til at barnet ikke ønsker samvær, eller som tilsier at samvær ikke er til barnets beste, eksempelvis dersom barnet har vært utsatt for vold eller annen omsorgssvikt hos en samværsforelder. Der samværshindring ikke skyldes forhold ved samværsforelderen, derimot, er samværshindring et alvorlig problem for de barn og foreldre, som oftest fedre, som rammes. Det er viktig at man tør å snakke om at samværsvegring kan skyldes at barnet speiler hovedomsorgspersonens negative holdning til samværsforeldren. I noen tilfeller kan samværsvegring også skyldes at hovedomsorgspersonen saboterer samværsretten, f.eks ved å bevisst manipulere barnet til å få et negativt bilde, eller til og med et skremmebilde, av samværsforeldren. Dette kan være psykisk mishandling med stort skadepotensiale for barnet. Den samværsforeldren som rammes, påføres også store psykiske belastninger. Som advokat i foreldretvistsaker er dette dessverre en situasjon som man møter relativt ofte. I praksis får en samværsforelder som rammes, liten støtte i hjelpeapparatet i slike tilfeller, og møter ofte liten forståelse i rettsapparatet.

De forslagene som departementet fremmer i høringsnotatet er positive, men åpenbart langt fra tilstrekkelige til å kunne være effektive. Jeg vil her komme med noen innspill til tiltak eller endringer som kunne tenkes å bidra ytterligere til å ivareta de barna og foreldrene som rammes.

1. Hensynet til status quo står for sterkt i foreldretvistsakene for retten. Selv dersom det foregår en aktiv sabotering av samvær, vil retten ofte mene at det blir for inngripende å flytte barnet fra den ene foreldren til den andre. Her bør man gjøre endring i lovteksten i barneloven som motvirker at hensynet til status quo går foran andre hensyn i disse sakene. Man kunne f.eks. få inn i lovteksten at hensynet til best mulig samlet foreldrekontakt veier tyngre enn hensynet til status quo, eller at det skal veie like tungt som hensynet til status quo.
2. Der det foreligger samværsvegring eller samværs sabotasje, kan det være behov for at samværsforeldren og barnet får bistand av en profesjonell til å igangsette samvær etter samværsbrudd. Det kan f.eks. være at en profesjonell hjelper skal bistå en samværsforelder ifbm henting i barnehage eller på skole der barnet vegrer seg. Per i dag må begge foreldre samtykke dersom en slik fagperson skal engasjeres. Da er det enkelt for hovedomsorgspersonen å nekte. Man bør ha loveregulering som sikrer rett for samværsforeldren til å engasjere en fagperson etter eget valg til å bistå ved reetablering og reparasjon av kontakt, dersom hovedomsorgspersonen ikke samtykker. Her bør man tenke på en regulering der en slik støtteperson fritas fra taushetsplikten ifht barnehage/skole/SFO, slik at man ikke får formelle hindringer rundt igangsetting av samvær. Her kan man også vurdere å pålegge barneverntjenesten å bistå ved samværsvegring. I praksis er det ofte vanskelig å få barneverntjenesten til å bistå, da barneverntjenesten ofte ikke er villig til å bistå, under henvisning til at det dreier seg om en foreldrekonflikt.
3. Retten bør kunne pålegge partene å møte til høykonfliktsmekling ved familievernkontoret. Retten bør da kunne sende henvisning dit i tilknytning til foreldretvister ved domstolene. Retten bør kunne stanse en foreldretvistsak begrunnet i at retten har henvist partene til høykonfliktmekling.
4. Praksis og regelverk rundt ileggelse av besøksforbud overfor en forelder, mot sitt eget barn, ivaretar ikke barnets og samværsforeldrens rettssikkerhet i tilstrekkelig grad. I noen saker kan det være helt nødvendig å beskytte et barn i form av et besøksforbud. Men i for mange saker ilegges besøksforbud uten at faktum er tilstrekkelig klarlagt, og uten at hensynet til barnets beste er vurdert. Vi møter noen saker der en part har utnyttet muligheten til å få utstedt besøksforbud, til å ramme den andre foreldren og etablere et brudd i kontakten mellom barnet og denne foreldren. Etter mitt syn er politiets praksis ved utstedelse av besøksforbud overfor egne barn, ikke i samsvar med bl.a. EMK artikkel 8 om retten til et familieliv, og grunnloven § 104 om hensynet til barnets beste. Et brudd i kontakten mellom barnet og en forelder kan potensielt være skadelig for barnet. Det å ilegge et besøksforbud krever derfor en særlig begrunnelse, der hensynet til barnets beste er grundig vurdert. Det må inntas krav om at et besøksforbud som medfører brudd/begrensninger i kontakten mellom en forelder og barnet, skal inneholde en redegjørelse for hvordan beslutningen er til barnets beste i den konkrete saken. I tillegg mener jeg at et besøksforbud som bidrar til brudd i kontakt eller redusert kontakt med barn, som hovedregel må være av svært kort varighet, f.eks. to eller tre uker, og at man eventuelt må ta en ny vurdering da, på et stadie da politiet også vil ha mer kunnskap i saken og et bedre beslutningsgrunnlag.
5. Veileder for sakkyndigarbeid i foreldretvistsaker er mangelfull. I mange saker følger ikke rettsoppnevnte sakkyndige veilederen, noe som er et rettssikkerhetsproblem. Det bør presiseres i veilederen at ved samværsvegring skal den sakkyndige spesielt

adressere dette temaet, og drøfte mulige forslag til hvordan kontakten mellom samværsforeldren og barnet kan repareres.

6. Regelverket for å kunne kreve tvangsbortsettelse ved samværshindring, er i dag alt for svakt, og er ikke et effektivt virkemiddel for foreldren og for barnet som rammes. Det er alt for enkelt for hovedomsorgspersonen å anføre at samvær er «umulig». Her mener jeg man bør vurdere å innføre en omvendt bevisbyrde, der man presumerer at samvær *kan* gjennomføres, med mindre hovedomsorgspersonen kan bevise at samvær er umulig. Dersom man får retten med på å ilegge tvangsbortsettelse, er denne ofte svært lav. Saksbehandlingstiden for begjæringer om tvangsbortsettelse ved samværshindring er alt for lang, det er viktig at dette går raskt av hensyn til barnet, for å motvirke et langvarig brudd i relasjonen med en forelder. Videre mener jeg at den forelder som rammes av samværs sabotasje, i større utstrekning burde få tilgang til fri rettshjelp/fri sakførsel.

Vennlig hilsen

Birgit Vinnes
Advokat

